"SVOBODA" — SECTION II



журнал для української дітвори.

Рік I. 14-го грудня 1954 Ч. 4.

СВЯТИЙ ГІСТЬ



Ілюстрація Л. Гуцалюка

Слухає Петрик, слухає Оля,
Чи не гуркоче літак з-над поля,
Чи над їх домом не пролітає
Із святим гостем, із Миколаєм.
„Петрику, чуєш? Петрику, цить!
Ніби гуркоче... ніби летить...
О, коло нашого дому затих...
Слухай, скрипить попід вікнами сніг!.."

Слухає Лесик, слухає Галя,
Чи не лунають дзвіночки здаля,
Чи біле авто не заїжджає
Із святим гостем, із Миколаєм.
„Лесику, чуєш? Лесику, цить!
Там, за дверима, щось шелестить!
Може, по сходах ангел іде...
Може, на клямку ручку кладе..."

Діти чекають — і срібні мрії
Тихо лягають на сонні вії —
Діти поснули — не чує Галя,
Що залунали дзвіночки здаля.
Діти не чують, діти вже сплять,
Тихо над ними зірки мерехтять —
З неба гостинці на ліжечка край
Тихо складає Святий Миколай.

М. Маморський



СВЯТИЙ МИКОЛАЙ ЧУДОТВОРЕЦЬ

(Спогад з дитинства)

Було це 1920 року. Маленькою дівчинкою я приїхала з мамою до свого діда священика у великому селі на Волині. Був теплий весняний день. Я сиділа на сходах великої веранди і дивилася в сад. Нараз задудніла земля під копитами коней і на подвір'я ввігналася ватага страшних людей. Були неголені, брудні, босі, в полотняній одежі, і в кожного ґранати, пістоля й рушниця.

Я злякалася і з плачем побігла шукати маму. По хаті безпорадно метушилися мої тітки:
— Большевики! Большевики!

Ніхто не знав, що робити. Тікати не було куди й коли.

Большевики вбігли в хату. За мить на подвір'ї стояв близько фіртки, прив'язаний большевиками до коня, мій дід — священик.

Ми всі стояли на веранді німі й непорушні. Ніхто з нас вже не плакав, не голосив. Навіть ми, діти, мовчали, не питалися, чому, куди й чого ведуть дідуня. Всі відчували, що смерть недалеко.

У дверях з'явилася бабуня. Вона піднесла понад наші голови невеличкий образ Святого Миколая Чудотворця і тихо шептала:

— Святителю Миколаю Чудотворче, помилуй нас! Святителю Миколаю Чудотворче, помилуй нас! — Вона безустанку проказувала ці слова молитви, благословляючи образом здалека дідуня. Він стояв мовчки, великі сірі його очі дивилися спокійно, а сонце осяювало його голову.

Минали важкі хвилини тривоги й чекання якогось чудесного рятунку.

Раптом знову задудніла земля під копитами коней. На подвір'я в'їхав відділ українського війська — козаків. Почався бій. Тітка швидко вхопила мене і забрала у льох.

Коли все стихло, домашні зібралися на вечерю за довгим столом. Там, на своєму місці під образом Святого Миколая, сидів, як завжди, мій дідуньо із своїм добрим, ласкавим усміхом на обличчі.

Ївга Шугай

УЧІМОСЯ

Давно вже літечко пройшло,
доволі бігати, гуляти . . .
Садок снігами замело!
Тепер учімося читати,
щоб нам не соромно було
себе на люди показати.

О. Олесь

НА „ЛЕТЮЧІЙ ТАРІЛЦІ"

Пора спати. Дзюбко і Ясочка бажають мамі „на добраніч" і лягають у свої ліжечка. Мама накрила їх, поцілувала і пішла в свою спальню.

Не спиться дітям. Цієї ночі ходитиме святий Миколай.

— „Прийде до нас, чи ні? — думає Дзюбко. — А як прийде, то що принесе? Цікаво, чим приїде на нашу вулицю."

В домі затихло. Допевнившись, що всі вже сплять, Дзюбко встає і скрадається до фронтової кімнати.

— Дзюбку, ти куди? — несеться за ним Ясоччин шепіт.

— Хочу бачити, чим приїде святий Миколай, — відповідає шепотом братчик.

— І я хочу! — заявляє Ясочка. Обоє стоять коло середнього вікна у фронтовій і дивляться вниз.

Ліворуч — безконечна вулиця. Праворуч — те саме. Над вулицею стрункі ряди лямп, мов нанизані на нитку коралики. Неонові написи блимають біло, синьо, жовто, зелено. Місто не спить, не має часу. Воно гуркоче, шумить, клекотить. Авта, автобуси, таксівки, вантажні автомобілі . . . Зупиняються на перехрестях перед грізним червоним оком, постоять і, як розплющиться зелене око, знову мчаться вперед.

Якась таксівка зупинилася біля пішоходу.

— Може то святий Миколай? — шепче Ясочка. З авта вийшов сусід, містер Джан, і пішов до свого дому. За хвилину на тому боці вулиці спинився вантажний автомобіль.

— Може то він? — каже Дзюбко. — Святий Миколай повинен мати площадку, бо де ж примістить стільки подарунків?

Але автомобіль захарчав, ніби глумливо засміявся, і важко покотився в бічну вулицю.

— Може він приїде підземкою? — піддає думку Ясочка і звертає погляд на ріг вулиці, де видно рясно освітлені сходи вниз.

— Підземкою приїде хіба чортик! — каже Дзюбко. — Але що нас чортик обходить?

Все таки і він з надією дивиться на сходи підземки, по яких зі стації виходять якісь люди.

Над містом летить літак, мов химерна зірка, що то засвічується, то гасне.

— Чуєш? Гуркоче! — каже Дзюбко, показуючи на літака. — Може він там?

Літак полетів на недалекий летунський майдан. За кілька хвилин від сторони майдану їде великий червоний автобус. Діти вп'ялися в ньо-

ПРИЙШЛА ЗИМА

Учора вітер лютував
І всюди гамір був та свист:
Учора вітер обірвав
З дерев останній лист.

Тепер стоять вони сумні,
Такі зажурені стоять . . .
Укрив їх сніг, холодний сніг —
Від верховіть до п'ят . . .

Бо сніг весь світ позамітав —
Ніде ні стежечки нема . . .
Минула осінь золота,
Прийшла до нас зима.

А з нею Дід — старий-старий
Мороз у білій бороді:
Пройшов він кручі і яри,
І пагорби круті.

Прийшов, у вікна загукав
(Він ходить скрізь і без стежок):
„А хто ще, хто не змайстрував
На зиму саночок?"

О. Кобець

го очима. О! Стає на зупинці! Висідає якийсь дідусь!..

— Може . . .

Дідусь пішов геть, а автобус поїхав. Неонові світла безперестань кліпають, ніби посміхаються з Дзюбка і Ясочки. Минає час. Вулиця гуде. Авта, люди, сирени . . . А святого Миколая нема . . .

Трохи засумовані вертаються діти до своєї спальні навшпиньках, щоб не збудити тата-мами. Тихенько всуваються під свої покривала і . . . натрапляють на якісь тверді гранчасті предмети.

Яка несподіванка! Вмикається світло. Оклики радости. Зі своєї спальні біжить усміхнена мама, щоб також побачити дарунки від святого Миколая. Діти сяють від щастя. Вже й простили святому, що не дався побачити.

— Але чим він до нас дістався? — дивується Ясочка, пригортаючи до себе велику ясноволосу лялю в вишиваній сорочечці. — Ми ж так пильнували . . .

— Еге! — каже Дзюбко, розглядаючи кольорові обкладинки чудових книжечок з казками. — Ми пильнували авт, автобусів, залізниці, літаків, а святий Миколай, думаю, прилетів на „летючій тарілці". Ти забула, як тато читали, що „летюча тарілка" навіть не шумить?

Роляник



„О ХТО, ХТО МИКОЛАЯ ЛЮБИТЬ. . ."

Хто з вас, діти, не знає лисички-сестрички, що в неї звичка на фарми забігати, гусей лякати, курей душити, шкоду людям робити. От така-то лисичка хитра, неласкава, що про неї несеться поганенька слава, прибігла з лісу під хатку і чує, хтось співає молитву — не молитву, колядку — не колядку . . .

А це в хатці діти посідали у куточок і, який в кого голосочок, тягнуть, аж пісня серце голубить: „О, хто, хто Миколая любить . . ."

А далі стали діти говорити, що скоро вже св. Миколай по хатах буде ходити, добрих діток дарами наділяти, бідним помагати . . .

Як почула лисичка такі новини, швидко, швиденько побігла в яри та долини, далі в ліс, де ялиці крислаті, стала звірів на нараду скликати.

Посідали звірятка колом рівненьким, а лисичка затягла голосочком тоненьким: — Я лисичка-сестричка, що погані звички маю, все знаю і все чую, новину вам віщую.

І вона щиру правду звіряткам розказала про все, що під віконцем чула, і про все, що знала.

Каже зайчик: — В мене, друзі, холодно в хатці, шибка — латка на латці. Дітки босі, голодні, зиму перебути не годні.

— О, в мене, — каже білка згодом, — хатку снігом замело і скувало льодом. Дітки хворі, а до лікаря-бурмила по снігу добитися несила.

А сарна й собі ковтає щирі сльози: — Заморозило кущі і верболози, а бурмило, годі й говорити, давно вже в ґавру ліг спочити.

Тут лисичка-сестричка промовила зо сльозами: — Друзі, я за вами! І хоч звички в мене препогані, та в грудях серце з болю в'яне. Кажуть — в кого за провини щирий жаль із серця лине, тому ласка Божа теж засвітить. Тож співаймо так, як у хатці діти . . .

Перший зайчик запищав тоненько, білочка зі сарною тягнуть помаленьку, а лисичка заводить, аж спів серце голубить: — „О, хто, хто Миколая любить . . ."

***

А вранці в заячій хатині шубка тепла висить на бантині, а для діток сап'янців по парі в дарі. І до білки в хатку на гостину промінь сонця із небес прилинув. І огрів маленькі, бідні діти, стала мати радіти . . . А в яру, де кущі і верболози, десь поділися вітри і злі морози. Мох зелений пахне, майоріє, сонце гріє! Вся природа там звірят голубить: — „О, хто, хто Миколая любить . .

Іванна Савицька



ПРО ВЕДМЕДЯ БУРОГО, ЩО ЙОГО СОН НЕ БРАВСЯ



Ілюстрація О. Судомори

Поглянув бурий ведмідь на сонечко й на гори. На горах лежав блискучий сніг. У лісі під горами шелестіло сухе листя. Стрибали весело зайчики, поблискуючи білими хвостиками. З гір тягло холодом.

— А-а-а! . . — позіхнув смачно ведмідь. — Спати пора! Вночі буде мороз.

Нагорнув ще більше сухого листя в своє лігво, глянув, чи досить назбирав грушок на зимову перекуску, і вже збирався вигідно лягти, як хтось над ним гукнув:

— Невжеж це ви, дядьку, спати збираєтеся?

Ведмідь оглянувся. На дереві сидів маленький бурундук* і весело моргав оченятами.

— Та вже пора мені спати, пройдисвіте, — пробурмотів ведмідь.

— Пора, то пора, — скоренько варнякав бурундук, — але чи безпечно в цьому лісі ось так засипляти на всю зиму?

— Що? — заричав ведмідь. — Чи безпечно? Чому ж тут було безпечно спати моїй матері, а мені ні? Що ти знаєш? Кажи!

— Та я багато не знаю. Бачите, який я маленький. І розум у мене маленький. Та ось ви, дядьку — от, голова! То я вас і питаю, ч.и, мовляв, безпечно.

— Я ніколи про це не думав, — пробурчав ведмідь. — Може воно й справді небезпечно. Ще хтонебудь відвалить камінь від лігва, і я змерзну, або грушки покраде, що я собі на зиму призбирав . . .

— О, то ви, дядьку, ще й грушки маєте? Це дуже ласа штука, дуже ласа штука взимі.

Бурундук помахав пухнастим хвостиком і чкурнув у нору під деревом. Бурий ведмідь якраз оглянувся за ним, хотів ще щось спитати, та за бурундуком і слід пропав.

— Що це він таке верзе? — думав ведмідь. — Справді страшно робиться. Цієї ночі не спатиму — побачу, чи тут дійсно хто не хоче мені пакостити.

Ведмідь чатував усю ніч, та ніхто навіть не підійшов до його лігва. Усі звірята спали, лише десь далеко у лісі перекликались сови. Просидів ведмідь коло свого лігва також і весь день, чатуючи, чи хто не прийде. Та це був ще гарний і без морозу день, і всі звірята увихались, приготовлялись на довгу зиму. Другого дня ввечері дуже похолоднішо і ведмідь, зарившись у листя, рішив уже спати зимовим сном.

Коли стемніло, в лісі все замовкло. Навіть вітер, що танцював по вершках дерев увесь день, пішов спати на гори. Не відізвалась ні одна сова.

— Там, мабуть, дуже холодно, — подумав ведмідь. Але йому в лігві було гаряче. Перевертався з боку на бік, стогнав, ніяк не міг заснути. Коли сонечко піднялося над гори, ведмідь знову виліз із лігва.

— А, добридень! То ви, дядьку, ще не спите? — весело зачиркала вивірка.

— От, чогось не спиться! — незадоволено пробурмотів ведмідь.

— О, це дуже дивно! Ваші мама, бувало, тільки покладуть голову на камінь, то вже й сплять. — Вивірка стрибнула з гілки на гілку, з дерева на дерево, побігла до струмка, і незабаром увесь ліс уже знав, що ведмедя Бурого сон не береться.

Зараз прийшов борсук на пораду. — А що це таке, куме, з вами діється? — схиливши з пошаною голову, спитав борсук.

— Не спиться, — сумно відказав ведмідь.

— Ви ось спробуйте заснути вдень, — радив борсук. — Сон вернеться. Я всіх повідомлю, щоб оминали ваше лігво.

Ще ведмідь не встиг відповісти, вже борсук побіг у ліс. Незабаром недалеко на дереві висіла табличка: „Тихо! Тут хворий!"

І дійсно, було тихо. Тільки сніжок політував, вітер коливав верховіттям, співав ведмедеві колисанку. Ведмідь пролежав так два дні і дві ночі,

* Бурундук — в Америці має назву „чипманк".

і сон не прийшов. Він засумував, змарнів. Навіть меду попоїсти не кортіло. Коли знову сидів коло лігва, прибіг заєць: — О, ви, дядьку, ще не спите!

— Ніяк не можу! — сумно відказав ведмідь.

— Я рахую моркву, як спати не можу. Може б і ви . . . — порадив заєць.

Другої ночі ведмідь перерахував у думці всі моркви, які колинебудь бачив, а опісля грушки, навіть ягоди, що він їх вліті збирав. Нічого не помагало . . .

Ведмідь пролежував ночі, постогнуючи, а вдень сідав коло лігва і дивився сумно на гори. Вже забув і про страхи і про бурундука, думав лише, як йому заснути.

Якось про недугу ведмедя довідалася старастарезна сова.

— Слихом слихати, Бурий, що ви спати не можете. А скажіть, чому?

— Чомусь страшно зробилося. Бурундук щось таке говорив — мовляв, небезпечно.

— Що? У цьому лісі страшно? У цьому лісі небезпечно? — аж закричала старенька. — У цьому лісі звірі один одному кривди не роблять! Та й ви нікому злого не робите. Чого ж вам боятись?

— Та й справді, — покивав головою ведмідь.

— Отож, — продовжувала старенька сова, — боялися не знати чого, та тепер вже й заснути не можете. А що ви робили, щоб спати?

— Рахував моркву, грушки, ягоди.

— От і розум! — аж замахала крилами сова. — Ви ось краще рахуйте, скільки в вас у лісі приятелів. Вже лягайте і добре закутайтеся!

Ведмідь Бурий зарився в сухе листя і став тихенько рахувати: борсук, вивірка, заєць, лисиця, сова . . . і заснув спокійним зимовим сном.

Ї. Шугай

Контрольні питання: Чи знаєте, які ще інші звірі, крім ведмедя, засипляють на зиму? Чи комахи теж засипляють? А жаби й гадюки? Пригадайте оповідання „Надобраніч, жучки" з 1-го числа „Веселки".

СНІЖОК

Олі снилося, що ангел
Поміж зорі біг;
Пробудилась — до віконця,
А надворі — сніг.

Всюди личка у віконцях,
А на личках сміх —
В кожнім домі радість, гамір:
— Мамо, тату, сніг!

Мирослав Петрів

У ПОРТІ



Ілюстрація Л. Гуцалюка

У неділю по обіді
Батько, я, мій брат малий
І Степан, синок сусідів,
Порт відвідати пішли.

Гамір, праця там, хоч свято,
Шум машин і свист гудків,
Пасажирів так багато
І веселих моряків.

Чорні, сірі, білобокі,
І великі і малі,
З цього місця в світ широкий
Відпливають кораблі.

Я рішив тоді з Степаном:
Тільки трохи підростем,
Моряками два ми станем
І морями поплывем.

Я зроблюся капітаном,
Корабля вестиму в світ,
Друг Степан за керму стане,
Брат варитиме обід.

Візьмемо ще Бровка з нами
В новознайдені краї,
Щоб поміг нам з дикунами
Люті зводити бої.

Ой, щоб на моря далекі,
До незнаних островів,
У пригоди, небезпеки
Добрий вітер нас повів!

Поведе напевно вітер!
А на щоглі, в висоті
Гордо буде лопотіти
Прапор синьо-золотий.

Богдан Рубгак

ВЕЛИКИЙ ЧАРОДІЙ

(Пам'яті дириґента Олександра Кошиця)



Портрет роботи В. Баляса

Цілий світ знає ім'я Олександра Кошиця, що чарами краси і силою мистецтва заворожив і здобув для України багато країв і народів.

У селі Тарасівці, зараз же коло Шевченкової Кирилівки, жив - виростав хлопчик Олесь. Гарно там було. Село в яру, посередині ставок між осокорами. На горбі трибанна церква, а коло неї притулився стародавній дім священика, в садку в квітах. На недалекім майдані веселі дівчата щороку веснянками з гаївками вітали весну. До паніматки, Олесевої матері, приходили сільські жінки з кужелями, пряли і теж співали. Лагідні пісні зглибока проймали чутливе серце хлопчика і, слухаючи їх, він раював. Заворожила Мати-Україна своїми піснями ніжного Олеся, поклала йому в душу полум'яну любов до рідної музики.

Олесь виростав, з хлопчика став юнаком, пішов з теплої батьківської хати в дальній світ, вчився в славнім містечку Богуславі і в ще славнішім Києві. А там — чудові богослуження, хори, оркестри, концерти . . .

Олександер став дириґентом хору. Та ще й яким! Олександер Кошиць став новітнім чародієм — чародієм краси.

На вершини своєї слави ступив Олександер під час визвольної боротьби українського народу, 1919 — 1920 року. Уряд самостійної України вислав його з Українською Республіканською Капелею в країни Західньої Европи показати світові Україну в пісні.

Кошиць і його Капеля з честю і славою виконали обов'язок. Концертова подорож, що почалася в Чехії і через Австрію, Швайцарію, Францію, Бельгію, Голляндію та Англію закінчилася в Німеччині, стала великим тріюмфом української пісні. Найпередовіші мистці і музичні знавці Европи заявили, що такої краси пісні і співу вони ще не чули, що це — казка, чари, чудо . . . Европа заніміла з подиву. Отак українці здобували своїм співом серце Европи. І треба ще знати, що це були твори не славних музиків, а народні пісні, опрацьовані для хору Кошицем, Кирилом Стеценком, Миколою Леонтовичем і іншими нашими композиторами.

Завдяки українській пісні народи Західньої Европи пізнали український нарід і його давню і велику духову культуру. Вони зрозуміли, що це — окремий нарід, який має право на власну самостійну державу. Так прислужилися Кошиць і його хористи рідному народові.

Пізніше Олександер Кошиць заснував інший, Український Національний Хор, об'їхав з ним знову країни Західньої Европи, а там подався до Америки. Виступав також у Мехіко, де на одному концерті слухало його 36 тисяч людей.

1944-го року, десять років тому, не стало в живих „великого чародія", геніяльного дириґента і визначного композитора, Олександра Кошиця. Його тлінні останки спочивають у Вінніпеґу, а його слава ходить по світі і ніколи не загине, як не загине той нарід, з якого народився такий неперевершений чародій мистецтва.

НАШ ДИТЯЧИЙ ПИСЬМЕННИК

(Подвійний ювілей Р. Завадовича)



Зраділи ви, діти, „Веселкою", зраділи гарними віршами й оповіданнями. Знаємо з ваших листів, що найбільше сподобався був вам вірш про пригоди Тарасика Бульбасика. Воно й недивно, бо цього вірша написав один з найкращих наших дитячих письменників, Роман Завадович-Роляник.

Ви часто зустрічаєтесь з цим прізвищем у дитячих виданнях, але й ваші батьки знають це прізвище із своїх дитячих чи юних років. Бо ж це вже рівно тридцять років пише і друкує наш письменник свої твори, — свої численні вірші, казки, оповідання і сценки власне для вас — для українських дітей. Почав він друкувати свої твори двадцятилітнім юнаком, і тепер нашому письменникові саме 50 років життя.

Тридцять років праці для дітей і п'ятдесят років життя — це подвійний ювілей-свято нашого письменника.

„Веселка" вітає з цим ювілеєм-святом нашого дорогого творця слова, нашого письменника, що весь свій талант і свою творчість разом із своєю батьківською любов'ю присвятив українській дитині і українському юнацтву.



Володимир Барагура

КНЯЖИЙ ДВОБІЙ

По всій українській землі дзвеніла слава про князя далекої Тмуторокані[1], Мстислава Сміливого, сина Володимира Великого.

Пісень співали про нього мандрівні співці-бояни по княжих замках та боярських дворах у Києві, Чернігові, Путивлі, Новгороді, Переяславі, у далекому Полоцьку, Плісненську й Галичі. Славу про нього несли поміж простолюддя весельчаки-скоморохи на базарах і торговицях городів, у садибах кметів[2] та в хатинах холопів[3]. Про цього ясноволосого, синьоокого й рожеволицого красуня мріяли княжі й боярські доньки, а молоді отроки[4] леліяли скриту думу стати такими славними, як князь тмутороканський. Бо чи ж є більша честь для воїна, як бути оспіваним у пісні боянській за подвиги лицарські?

Князь-воїн був Мстислав. Знав і цінив тільки меч. Життя його минало в сідлі та в стременах, як не в степу у поході, то в лісі на ловах. А треба було такого князя Тмуторокані, бо ця найдалі на південний схід висунена частина української землі була оточена племенами кочовиків і виставлена на безупинні напади печенігів, хозарів та касогів. Вони набігали сюди аж десь із гір Кавказу. Плюндрували оселі українських жильців і тікали назад у степи й гори. На сторожі тієї південної брами в землю українську стояв Мстислав із своїми дружинниками. Не давав диким кочовикам продертись углиб батьківщини.

***

Готовилась до нової битви Мстиславова дружина. Рвучкий вітер від Озівського моря лопотів стягами, знаменами й різнобарвними прапорцями на заткнутих у степову землю ратищах. Роздував багаття ватер, при яких сиділи дружинники, та шарпав їх опанчі, що в них загорталися від холоду ночі. Звичаєм бо свого діда Святослава не возив Мстислав у похід ні шатер, ні казанів. І тепер, як усі дружинники, лежав при ватрі на опанчі, спершись ліктем об сідло, яке під час сну підкладав собі під голову. Шолом, меч і ратище поклав біля себе, щоб були напоготові. Ножем різав м'ясо дичини на тоненькі шматки й припікав на вугіллі. Жарене м'ясо запивав чистою водою. Тверде життя вели Мстислав і його дружина під час походу. Зате в мирний час князь наділяв щедро своїх воїв здобиччю і не жалів для них одягу, харчів і напоїв. Тому й любили його дружинники, і в битві боролися за нього до загину.

— Набридли мені оті часті раті[5] на касогів. Але завтра остання, мабуть, січа[6] буде. Привів бо Редедя много люду.

— Мов бір гуде, князю! — кинув тисяцький Сірослав, вслухаючись у гамір ворожого табору.

— Або самі головами поляжемо, або поставимо ногу на карках касогів і дань платити примусимо, — скінчив князь свою мову.

— Дружина радіє, що завтра пощербить мечі на поганцях та здобич візьме, — засміявся воєвода Дрогомир.

— Скоро зоря зажевріє, осурмиш битву, щоб, поки сонце сяде, з касогами покінчити! — наказав князь.

Пригасало багаття ватер, втихали голоси дружинників. Треба було сном покріпитися перед завтрішньою битвою.

***

Уже мав князь дати знак, щоб сурми заквилили до бою, коли розсунулися непроглядні лави касогів. Вийшов з-поміж них велет. Простоволосий, босий, у полотнянці, мотузом підв'язаній. Без зброї був, тільки за поясом мав кривий ніж, а в руці держав тяженну довбню, набивану кам'яними ґудзами.

— Редедя, Редедя, хан касозький! — пішло по лавах Мстиславової дружини.

І похололо в серцях воїв. Бо хоч у многих походах і битвах були та мужньо билися за рідну землю й князя, але ніхто з них не хотів би стятися в битві сам-на-сам із тим велетом . . .

Тільки князь у стременах піднявся й радісно рукою по рукояті меча вдарив:

— У січі[6] оставте його мені!

Та не до бою готовились касоги. Редедя вийшов на середину поля, спер довбню об ногу й, приклавши долоні трубою до рота, громом закликав:

— Князю Мстиславе! Навіщо нам кров дармо лити. Вийди та обидва поборемося силою до смерти. Хто переможе, той у другого дань брати буде.

Ще не скінчив Редедя, а Мстислав уже з коня скочив, шолом скинув і панцер та меч віділ'яв. Остався тільки в каптані. Ножа залишив за поясом. Легко, мов пард, побіг до касога.

А Редедя довбню геть відкинув і теж побіг проти князя. Нагнувшись головами вперед, зчепились урешті в смертельних обіймах. Великий і дужий був Редедя. Не раз у степу хапав буй-тура за роги й в'язи йому крутив. Та й Мстислав, хоч ростом був менший, бувало, на ловах ведмедя руками душив. З тривогою споглядали обидва війська на змаг борців.

І став Мстислав умлівати в руках касога. А Редедя, зміркувавши, що противник слабне, всю силу зібрав, щоб його доконати. Майнула страшна думка в Мстислава: „Неславу стягну на себе й дружину, а людей своїх віддам кочовикам на поталу. Шлях їм відкрию в землю українську".

І в глибині душі зідхнув: „Богородице Діво, допоможи перемогти поганця!"

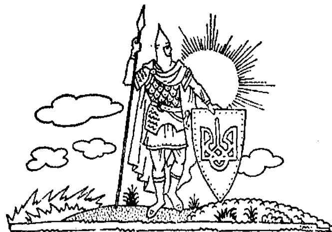
Тоді, зібравши всі сили свого могутнього тіла, розірвав кліщі Редеді. Не довго вже тривав двобій. Князь перегнув упівтіла здивованого хана, що певний вже був своєї перемоги, аж Редедя прикляк на одне коліно. Ще раз натиснув Мстислав, і хребет захрустів у касога. З хрипким зойком звалився велет на землю. Хотів підвестися, та ніж Мстислава не дав йому. На знак перемоги обернув князь Редедю лицем до землі й на карк наступив ногою . . .

Врозтіч пішли касоги. І з того часу платили дань Мстиславові й у війні допомагали.

З вдячности, що Мати Божа вислухала його молитви, побудував Мстислав на її честь церкву в Тмуторокані. Бо цей хоробрий і сміливий князь не лише любив батьківщину й лицарську славу, але й був богобоязливий.

---

1 Тмуторокань — тепер Тамань, місто коло гирла річки Кубані.
2 кметь — заможний хліборob.
3 холоп — бідний, напіввільний селянин.
4 отрок — молодий дружинник.
5 рать — похід, війна.
6 січа — битва.



Володимир Бандурак

КОЗАЦЬКА ДИТИНА

Оповідання з козацької бувальщини

ЧЕТВЕРТИЙ РОЗДІЛ

Бралося вже ген-ген поза північ, як Пилипко розкрив очі. В таборі всі спали. Було тихо. У високому небі світив ясно місяць і слав срібне проміння на сонні голови бранців. Тільки час від часу хтось застогне спросоння або форкне кінь, хрупаючи зелену траву. Вогні в татарському таборі пригасли. Вартові татари не розводили їх, щоб вогні їх не зрадили та й не накликали якої халепи. Твердий передранішній сон перемагав і вартових — вони куняли біля бранців, підібравши під себе ноги.

— „Пора!.. Тепер або ніколи!” — подумав Пилипко. У нього в кишені був захований ніж. Пилипко крутнувся сюди-туди, і ніж вислизнув із штанців. Хлопчина ухопив колодку ножа зубами і став перерізувати сирівці на руках. За хвилину руки були вільні. Тоді почав перерізувати мотуззя на ногах. Слава ж Тобі, Господи!.. Він був вільний! Тепер треба було непомітно пробратись до коней, відв'язати першого скраю і майнути в степ. Але з темносинього неба світив місяць і було ясно, мов удень — викрастись звідси тепер було несила. Пилипко знову принишк, поки хмарка не набіжить на місяць.

Став стиха шептати молитву. Просив Всевишнього, щоб йому допоміг виконати те, що задумав. За той час місяць зайшов за хмару. В таборі потемніло. Пилипко стиха поповз до коней. Вони стояли недалечко, прип'яті до кілків, повбиваних у землю. Пилипко потемки наступив на чиюсь ногу — якийсь бранець спросоння крикнув. Від цього вартовий татарин прокинувся і став недовірливо роздивлятись кругом. Пилипко так і захолов, припавши до вогкої землі. У грудях тривожно гупало серце. Татарин обережно звівся на ноги і розглядався. Але в таборі було тихо. Татарин, видно, не помітив нічого підозрілого й почав знову куняти при вогні, схилившись на списа. Пилипко заждав іще хвилину і тоді знову обережно поповз до коней. Коні, почувши людину, стиха заіржали. Дрижачими від хвилювання руками Пилипко став відв'язувати першого скраю. На щастя, натрапив на осідланого коня. Татари, на всякий випадок, залишили на ніч кілька коней, готових до їзди. Кінь, полоскотаний попід шию, стояв спокійно, хрумкаючи траву. Пилипко ще раз розглянувся. Табір спав. Хлопчина закинув вуздечку на шию коня і зручно вмостився в сідло. Кінь помчався вулицею, лунко вистукуючи копитами.

Татари посхоплювались... Настала метушня... Поки гаразд отямились, Пилипко був досить далеко. Його кінь вихром вибіг за ворота, дарма що вартовий біля воріт пробував забігти йому дорогу. В таборі почулися свисти, перекликування. Кілька татар, скочивши на коней, помчалися за втікачем.

На щастя, кінь Пилипка був скоріший. Тому, що ноги хлопчини не сягали стремен, стремена підскакували в повітрі і били коня в шаленому бігу. Хлопець держався коня міцно коліньми. Кінь, шмаганий стременами, гнався, мов стріла. Щоб не випасти з сідла, Пилипко приліг йому до шиї. Погоня лишилась ген-ген позаду.



Ілюстрація М. Бутовича

Татари відразу зміркували, що не доженуть хлопчини. Вони зняли з плечей луки і почали стріляти. Біля втікача засвистіли стріли. Від цього кінь шарахнув убік, мало не викинув хлопчини з сідла, а далі побіг іще швидше.

Нагло Пилипко почув, що йому запекло в боці, немов туди хтось встромив розжарений дріт.

— Поганці, підстрелили! — мигнула думка в голові Пилипка, але не було часу над тим призадумуватись. Потиснув коня, і зник-пропав у високій траві. Він в'їхав у степ. Не чув уже погоні — видно, татари завернули. Хлопець здержав коня і поїхав вільніше. Треба дати коневі віддихатись, бо впаде від знесилля, а тоді обидва пропадуть серед широкого незнаного степу...

За той час сонце підбилось уже височенько. Степ загомонів. Чути приглушений рев тура, часом сполошиться стадо диких кіз і вмить пропаде у високій траві. Десь збоку підпідьомкає перепелиця, деркач її передражнює, гомонить степова птиця різними голосами. Під небом, у прозорому повітрі, повис, мов крихітна грудочка землі, жайворонок і виспівує свою одноманітну, а таку гарну пісеньку. Це його молитва. А ще вище орел кружляє, пливе, мов човен, по спокійних хвилях

моря. Здалека чути журливе курликання журавлів.

Але любуватись чарівною красою українського степу не було часу. Хлопчина і кінь, знеможені шаленим бігом, ледве плентались. В боці щеміла рана. Під сорочкою текло щось тепле і липке, в голові шуміло, насувалась сонність. Аж ось у крутому яру срібною стрічкою блиснула проти сонця річка. Пилипко притримав коня і кинувся вплав. Він знав з оповідання дідуся, що татарські коні плавають добре. В одну мить кінь і їздець перехопилися на другий берег.

— „Тут і спочину!" — подумав хлопчина. Зсунувся з сідла й пустив коня пастися. Дивлячись, як кінь хрупає смачну траву, Пилипко сам почув нестерпний голод. Став шукати по кишенях, щоб чимнебудь заспокоїти голод, але там нічого не знайшов. Напився води і приліг у траві. Що ж йому тепер робити? Куди податися? Де знайти козаків? Степ широкий, безкрайїй! .. Ще, на біду, наскочить на вовків або й татар, яких тепер багато волочиться в степу... О, не дай, Господи! Тоді б усе пропало... Тоді не бачити йому ні любої матусі, ні батька, ні рідної оселі! ..

Сльози так і навернулись хлопчині на очі. В боці щеміло... Голова заходила ходором. Пилипко почув якусь несподівану втому, опісля на голову найшли памороки. Заплющив знеможені очі і, мов крізь сон, почув іще тихе гудіння комах. Десь подалі в степу відізвалася птиця, порскнув кінь... Потім Пилипко запався в непам'ять...

(Продовження буде)

Роман Завадовиг

КОБЗАРЕВА ГОСТИНА

Сценічна картина з життя Т. Шевченка в 3-ох відслонах

ТРЕТЯ ВІДСЛОНА

(З правої сторони вулицею підкрадаються два хлопці з дерев'яними шаблями, в козацьких шапках. Їх одяг — лише сорогки та штанці).

1 „Козак". Присядьмо отут, за тином! *(Присіли).*

(З лівої сторони підкрадається так само одягнений хлопець, але в турецькому тюрбані, в роті держить дерев'яного ножа-кинджала. Коли переходить мимо „козацької" засідки, „козаки" ловлять його з-заду).

1 „Козак". Спіймали турка! В'яжи його! *(В'яжуть йому руки).*

2 „Козак". Слухай, бісурмене! Ти, мабуть, розвідувач, що?

„Турок" *(скоро)*. Галам-балам, галам-балам!

1 „Козак". Скажи нам, де турецьке військо!

„Турок". Геле-беле, геле-беле!

2 „Козак". Чуєш, це він так по-турецькому.

1 „Козак". А по-християнському, по-нашому не вмієш?

„Турок". Та чому не вмію? Але я тепер турок!

1 „Козак". Ну, то підеш у козацьку неволю. Відведи його, Остапе, і скажи отаманові, щоб негайно сюди військо прислав, бо тут *(потягнув носом)* ... тут щось турками пахне.

2 „Козак". Гаразд! *(Виводить „турка")*.

1 „Козак" *(пригнувся до тину і розглядається).*

(З садка виходять Маруся і Степанко).

Степанко. Дивись, що він там робить?

Маруся. Це козак! Хіба не бачиш, не пізнаєш по шапці?

Степанко. Я теж хотів би бути козаком! Таж я навіть коня маю! .. Дядько Василь з липи вистругав.

Маруся. Цить, зараз буде бій. Чуєш — військо йде!

(З-за лаштунків лунає бадьора хлоп'яга пісня).

Нам поможе святий Юр
І Пречиста Мати
Турка звоювати.
А чи пан, чи пропав,
Двічі не вмирати —
Гей, нум, браття, до бою!

(При останніх словах з'являється на вулиці гурт „козаків").

1 „Козак" *(вискакує з-за тину)*. Бережіться, ось вони, турки!

(Вискакують „турки" в тюрбанах з піднятими дерев'яними шаблями. Оклики „Аллах!" і „Слава!" Короткий бій. „Козаки" отогують „турків", два або три „турки" падають убитими, решта кидають шаблі і піддаються. Їх в'яжуть).

Шевченко *(виходить на ґанок)*. Славно, хлопці-запорожці! Не посоромили землі рідної, козацької.

„Козаки" *(вклоняються шапками)*. Добридень, дядьку! З неділею будьте здорові!

Шевченко. Здорові, хлопці-молодці! А котрий із вас отаман?

„Отаман" *(виступає)*. Я!

Шевченко. Запрошую тебе, пане отамане, разом із твоїм славним військом запорізьким і з турецькими бранцями до себе в гостину.

„Отаман". Спасибі! Тільки... чи не накоїмо ми вам та й хазяйці гармидеру?

Шевченко. І хазяйка через мене вас запрошує, і я такого милого гармидеру не боюся.

„Отаман". Бо ми чули, що ви... хороші вірші пишете, що вас уся Україна поважає. То як же нам, отаким хлопчиськам, іти до вас у гості?

Шевченко *(весело)*. Які там хлопчиська? Бачу — такі козаки, що хоч зараз на Січ виряджай. А втім, сьогодні я нічого писати не буду. Мій час сьогодні — для вас.

„Отаман". Як так, то ми з охотою. *(До хлопців)*. Кінець війні! Шаблі поскладайте по той бік вулиці. „Туркам" порозв'язуйте руки! А ви, „вбиті", вставайте!

Хлопці *(виконують наказ)*.

Оришка *(входить тим гасом на подвір'я)*. Все готово, обійшла весь куток, запросила дітвору. Дівчата зараз прийдуть, а хлопці, бачу, вже тут. *(Пішла в хату)*.

Шевченко. Спасибі, дівчино!

Хлопці *(входять у двір, займаюги ліву сторону сцени)*.

Шевченко *(підходить до „отамана" і кладе йому руку на рамено)*. Ти, як виростеш, будеш справжній отаман, правда?

„Отаман". Так, дядьку! Я вже тепер умію стріляти з лука. А дуже хотів би мати рушницю.

Маруся. Дядьку, ось і дівчатка надходять! Оксанко, Ганнусю, Катре, сюди!

(З вулиці входить групка дівгат, одягнена понедільному).

Дівчата. З неділею вас, як ся маєте!

Шевченко. Здорові були, зозульки!

Маруся. Вас запрошують ненька і дядько Тарас, і я вас запрошую.

Степанко. А я запрошую козаків і турків.

Хлопці і дівчата. Спасибі! *(Дівгата займають праву половину сцени. Шевгенко ходить поміж дітей, то погладить по головці, то попід бороду, то поплескає по плегах, з усіма півголосом здоровкається, знайомиться)*.

„Отаман". Дядьку, дивіться! Перекупка з київського базару возом заїхала!

Перекупка *(стає в воротях, два коші в руках)*. Чи тут двір Ярини Ярошенко?

Діти. Тут, тут!

Перекупка *(побагила Шевгенка)*. Ага, це ви, добродію, купили в мене сьогодні вранці віз садовини та бубликів і цукорків. А я й привезла. Ось вам два перші коші: тут солодке, а тут яблука *(ставить коші на середині подвір'я)*. Решта на возі там, під явором. Я лишу його до вечора, а сама піду до куми в гості.

Шевченко. Гаразд! Спасибі! Ми його припильнуємо.

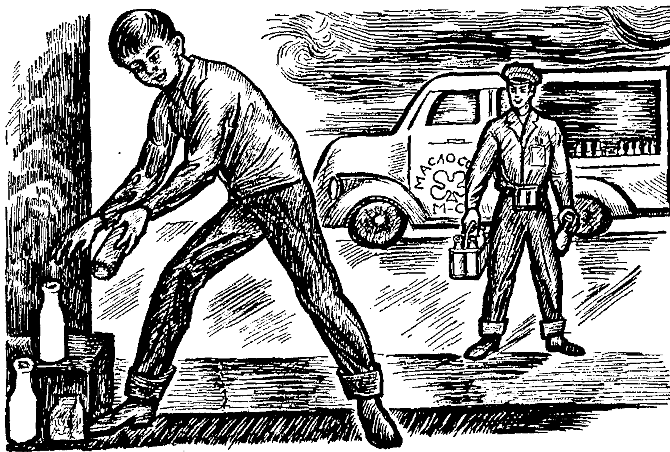
Перекупка. Здорові поїдайте. *(Пішла)*.

(Продовження буде)

Р. Завадовиг

ЗА ЩО БАТЬКО ПОЦІЛУВАВ СИНА?

Ілюстрації Б. Стебельського



Від понеділка до п'ятниці Василько в школі: читає, пише, рахує, рисує... Що ж, „без муки нема науки!" А те, що кожного дня маршує чотири бльоки до школи й зі школи, думаєте, не робота? А на кожному переході вулиці берегтися, щоб тебе не переїхало авто — це хіба не діло?

До того ж по науці вертається Василько додому не на жарти голодний і або сам собі мусить пряжити яєшню, або чекає ще одну годину, аж мама приїдуть автобусом з роботи.

Зате субота — дозвілля. Цілий день! Правда, в суботу Василько ходить учитися рідної мови, але аж увечері.

Але з татом інше діло. Тато кажуть, що на роботі для них субота — найважчий день. Так, так, Василько це знає, і йому жаль тата. Тато працюють у молочарні і кожного ранку розвозять автом молоко по домах. Стануть перед домом, подивляться в записну книгу, і вже знають, кому, що й куди нести. Виймають з авта пляшки з молоком, маслянкою, масло або сир і ставлять під дверима мешкань. Звідти забирають порожні пляшки і знов вертаються до авта. Перед кожним домом відбувається те саме. Але що довше тато ходять по сходах, то більше задихуються. Лице блідне, і на чолі часом виступають краплини поту. Тато мають у своїм районі сотню домів, і кожного ранку мусять сто разів спинатися по сходах...

У суботу подвійна робота — хазяйки платять за цілий тиждень. Треба заходити в мешкання, підраховувати, брати гроші і виписувати довідки. Хтось там пригадав собі, що йому треба на неділю ще один фунт масла або ще одну баночку сметани. Біжи, молочарю, до авта і принеси бажані речі! Нема ради, бігай по сходах, і то швидко, бо ж інші чекають на свій набіл, а всі хочуть його мати перед полуднем.

Ось чому Василькові жаль тата.

— Однієї суботи Василько заявив татові: „Тату, я вам сьогодні поможу."

Тато були приємно здивовані, але не хотіли, щоб Василько це бачив. — Іди бався! — відповіли, не приймаючи синової допомоги.

— Ні, тату, я не хочу бавитися! Я хочу їхати з вами! Ви збиратимете гроші, а я тим часом буду розносити набіл. Побачите, як нам піде робота швиденько!

Тато не відповіли нічого, але не заперечували, коли по сніданні Василько піднявся з-за стола і попростував за ними до авта. На вулиці стояли два Василькові товариші.

— Підеш з нами ловити рибу? — запитали хлопці.

— Тепер — ні! — поважно відповів Василько. — я буду мати час аж пополудні.

І ось він уже з татом на роботі. Заїжджають молочнобілим автом під перший будинок свого району. Тато заходять у мешкання, роблять підрахунки, а Василько тим часом розставляє попід двері, що кому слід. Якщо котрась хазяйка і забажає додатково чогось із набілу, то Василько, мов на крилах, приносить їй бажану річ. Тато мають у два рази менше роботи, і в два рази скоріше іде обслуговування відборців. Василько радіє: тато не перевтомлюються. Кілька господинь похвалили хлопця:

— Ото добрий син! Так, так, хлопчику, жалуй батька, бо батько тільки один на світі!

Ці похвали почули тато. Вони під вусом всміхаються. Василько бачить, що тато вдоволені. Ще швидше, ще справніше допомагає татові. Ще далеко було до півдня, а тато вже закінчили свою важку суботню роботу: і гроші за останній тиждень зібрали, і навіть найбільш нетерплячим відборцям впору доставили набіл.

А коли обидва вийшли з останнього будинку, який їм треба було обслужити, тато тепло подивилися на Василька.

— Дякую тобі, Васильку! Чую в ногах, що ти мені таки немало допоміг. А скажи, чи ти не втомився?

— Ні, тату! — відповів Василько, а потім трохи несміливо додав: — Тату, чи я міг би вас про щось просити?

— А що? — запитали тато, певно, думаючи, що Василько буде вимагати заплати за поміч. Але Василько не з тих, що хочуть заплати за роботу, до якої самі зголосилися. А втім, він допомагав татові!

— Дозвольте допомагати вам кожної суботи! — попросив.

Тато знов нічого не відповіли. Але, замість того, притягли Василька до себе і гаряче поцілували його в біле, радісне чоло.



ЛИСТ ВІД ПРИЯТЕЛЯ

— Це для тата?
— Ні.
— Це для брата?
— Ні,
Лист прийшов мені!

Лист великий, із значками,
Розмальований квітками,
Лист — не писаний ніяк,
Виглядає він отак:

На папері не стрічки,
А мальовані квітки,
Гарні квіти, жовто-сині,
Потім підпис: УКРАЇНА!

Я вже знаю, хто писав,
Хто листа намалював!
— Це від тата?
— Ні.
— Це від брата?
— Ні.
Це малесенький Петрусик
Написав листа мені!

Леонид Полтава

ЮРКО

**Прибіг Юрко у хату,
І очі повні сліз.
— Матусю, чом кирпатий
Такий у мене ніс?**

**Над ним усі жорстоко
Сміються у дворі, —
Так Юрчик синьоокий
Матусі говорив.**

**Тоді одну світлину
Матуся дістає
Й, показуючи сину,
Питає: — Хто то є?**

**— Це я! — Юрко промовив
І тяжко заридав,
Коли на ній знайомий
Кирпатий ніс пізнав.**

**Тоді всміхнулась хитро
Матуся чарівна.
— Ти сльози свої витри, —
Промовила вона.**

**— Поглянь ще раз. Це ж тато!..
Всміхнувся і Юрко:
— Матусю, він кирпатий
Також був хлопчаком?**

**І дітям показати
Світлину ту поніс,
Хай знають всі, що й тато
Теж мав кирпатий ніс.**

**Хай знають те всі люди,
Хай чує океан —
Як тато, Юрчик буде
Вродливий капітан.**

Діма

ЗАЙЧИК

Біжить зайчик дорогою та й скаче,
Обтирається лапочками та й плаче:
— А всі ж бо я городи обійшов,
Ніде ж бо я капустоньки не найшов.

ДОБРА ВІДПОВІДЬ

Учителька дала Юлі зовсім легку задачу:

— На столі сидять чотири мухи. Якщо я одну вб'ю, скільки залишиться?

— Одна нежива, — сказала Юля.



КАПУСТОНЬКА

**Покинута, занедбана на лугу
зеленіє капустонька у снігу,
а до неї стежечку не одну
протоптали ніженьки по лану.**

**Догадайтесь, дітоньки, ви самі,
хто ці робить стежечки узимі.
Я вам в цьому віршику не скажу,
бо сам ще раз подивитись побіжу.**

О. Олесь

ЩО ЦЕ?

**а) Теля рогате,
На зуби багате,
Не їсть, не п'є,
Тільки дерево жує?**

**б) У маленькій хатці
Зібралися братці;
По одному підуть з хати
Вогню людям добувати.**

Євген Яворівський

**з) Що влітку одягається, а взимку
одежі цурається?**

„ЧАРОДІЙНА" ЗМІНА

Чи пробували ви змінити, наприклад, рибу на... муху? Такі „чари" дуже легко робити. Ось просто: візьмім слово „щука", і змінім одну букву щ на р — вийде слово „рука". Тепер знову змінім р на м і вийде „мука". А з „муки" вийде „муха", коли змінимо к на х!

Ось у такий самий спосіб змініть гуску на мавпу, змінюючи кожного разу одну букву:

г у с к а
— — — — — є на рибі
— — — — — інакше доброта
— — — — — сидимо на ній у школі
— — — — — лісова русалка
м а в п а

ДИВНІ СЛОВА

Ось тут дивні слова, а ви з них уложіть відомі нам слова. З букв, що прийдуть на місце хрестиків, вийде слово, що саме від грудня його часто будемо чути.

н л и м	Х — — —	Х — — —
т о р п	— Х Х —	— Х Х —
е о р л	Х — — —	Х — — —
к а н з	Х — — —	Х — — —

МАГІЧНИЙ КВАДРАТ

1. Жіноче ім'я
2. Хотів убити Христа
3. Є вліті на траві
4. Перша людина

Пояснення: магічний квадрат полягає в тому, що в ньому є ті самі слова поземо і доземо.

РОЗСИПАНКА

НА Ї НА РА ТИ УК ША МА
З оцих розсипаних складів укладіть речення.

РОЗВ'ЯЗКИ ЗАГАДОК

Розв'язки загадок, вміщених у третьому числі „Веселки":

УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ЗАГАДКИ: 1. Гарбуз, 2. Ножиці, 3. Очі, 4. Папір і письмо, 5. Годинник, 6. Яйце.

ЩО ЦЕ?: 1. Підводний човен, 2. Книжка.

ЗАГАДКОВІ СЛОВА: 1. Юрко Тютюнник, 2. Дмитро Вітовський.

ХРЕСТИКІВКА: 1. Барка, 2. Араби, 3. Злива, 4. Альпи, 5. Рабат. Початкові букви дають місцевість — Базар.

МАГІЧНИЙ КВАДРАТ: 1. Ігор, 2. Гора, 3. Орел, 4. Рало.

ВІДПОВІДЬ НА ЗАГАДКУ Л. ГЛІБОВА:

Хоч набрався трохи муки,
А вгадав, що сестри — руки.

***

ВИСЛІД ЛЬОСУВАННЯ НАГОРОД ЗА ДОБРІ РОЗВ'ЯЗКИ ЗАГАДОК із другого числа „Веселки": розв'язки загадок прислали 43 дітей. Правильно розв'язали такі діти: Н. Бутович, М. Вибачинська, Х. Еліяшевська, М. Єфремов, М. Заремба, Ю. Кассараба, Р. Когут, М. Кулицька, Р. Левицький, Б. Матла, Н. Миколаєвич, В. Масишин, Т. Михалевич, М. Пачовський, Г. і О. Сливинські, І. і О. Юзьвяк, Б. Ярош. У висліді льосування нагороду отримали: Н. Бутович, М. Заремба, М. Кулицька. На нагороду призначено збірку леґенд Константини Малицької „Гарфа Леілі".

***

Виказ учасників льосування нагород за добрі розв'язки загадок з третього числа „Веселки" та виказ виграних нагород вмістимо у січневому числі журналу. Реченець надсилання розв'язок із третього числа минув 15 грудня ц. р.

***

Розв'язки загадок, вміщених у четвертому числі „Веселки", присилати до 15-го січня 1955 року. Хто правильно розв'яже всі загадки, візьме участь у льосуванні нагород. Виказ учасників льосування й виграних нагород вмістимо в числі „Веселки" за лютий 1955 р.



У 50-річчя нашого дитячого письменника, Романа Завадовича, найкраще вшануємо його, коли придбаємо до своєї бібліотеки його твори. Старші діти з великим зацікавленням читатимуть про „Хлопців з зеленого бору", що пішли у княже військо боронити рідний край від ворогів. Книжка ця одна з найкращих для старших дітей і молоді. Її читають у деяких наших школах, як шкільну лектуру. Прикрашує її багато гарних малюнків мистця М. Михалевича.

А хто з вас, діти, любить оповідання про життя різних звірят? Про них і розказує наш письменник у своїй книжечці п. з. „Сойка-штукарка". Це дуже цікава книжка для старших дітей. Вона має гарні ілюстрації мистця П. Холодного.

Веселішої книжки і для молодших і для старших дітей, як „Переполох", тепер немає. А й дорослі сміються добре, коли читають її! В ній теж численні малюнки мистця М. Михалевича. Для молодших діток написав наш письменник кілька книжечок, — одна з них „Медяний Телесик". Вона теж весела та гарно ілюстрована мистцем П. Холодним.

А наймолодші діти дістали від письменника в дарунок веселеньку книжечку п. з. „Казка-вигадка смішна про ведмедя-ласуна" з малюнками В. Вербицького. Це смішна історія про ведмедя, що наївся меду в пасіці, попсував зуби та й мусів іти до дентиста!

Написав наш письменник ще й багато інших книжечок, але вони були друковані давно і тепер їх годі дістати. Та було б добре, якби й ці книжечки, що про них розказано, були в кожній дитячій бібліотеці — може вони з'являться як дарунок під різдвяною ялинкою? Це було б найкраще — правда, діти?



„ПЕТЕРПІПЕРИЗМ"

Ви напевне не чули ще цього слова. Це назва умової забави, яка полягає в тому, щоб уложити речення зі слів, що починаються однаковою буквою, наприклад: Дідусь Данило дає дітям дарунки.

А ось один хлопець уложив був такий „петерпіперизм": Піду попри Прокопа, попри Прокопиху, попри Панька Прокопового, попри Параску Прокопишину.

При добрій охоті й терпеливості можна скласти в цей спосіб і невеличке оповідання з кількох речень. Анумо, спробуйте і при нагоді пришліть до „Веселки" зложене отак речення чи й оповідання! Видрукуємо!

КВІ — ЧЕР — ВЕР — ЛИС

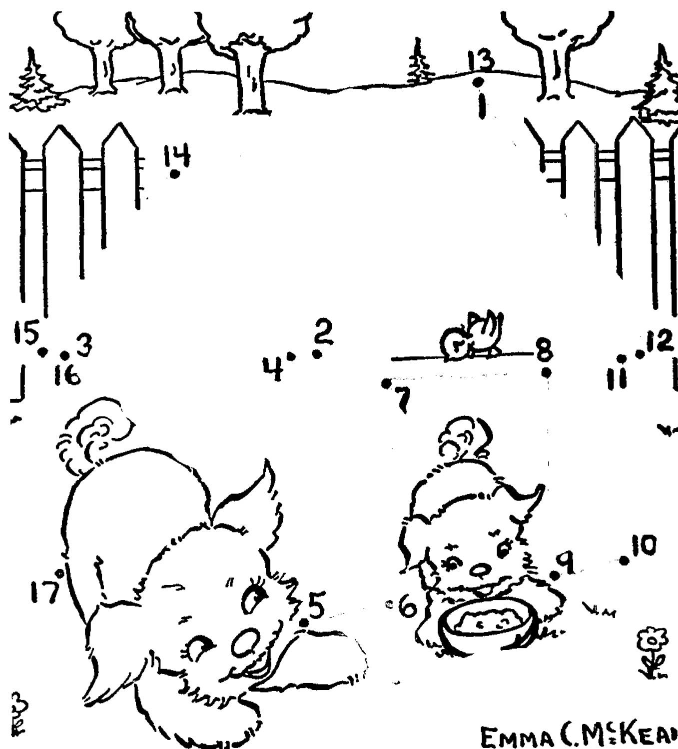
Дивне і незрозуміле слово — правда? А ми вас питаємо: які місяці мають по тридцять днів, а які по тридцять один? Ага! Не знаєте зразу сказати. Отож запам'ятайте це дивне слово: кві-чер-вер-лис. Це ж ніщо інше, як перші букви місяців, що мають по тридцять днів: квітень, чер-вень, вер-есень, лис-топад. Правда, легко тепер запам'ятати? Не забудьте тільки, що лютий — особливий місяць — має всього 28 або — щочотири роки — 29 днів!

ОПОВІДАННЯ БЕЗ КІНЦЯ

(Народний жарт)

Ішов дядько з ярмарку по колоді через воду. Тільки став він на колоду — бовть у воду! Кис, кис, мок, мок, викис, вимок, виліз, висох, став на колоду — та й бовть у воду! Кис, кис, мок, мок, викис, вимок, виліз, висох, тільки став на колоду — бовть у воду... і т. д.

ПУНКТІВКА ДЛЯ НАЙМЕНШИХ



Що можете нарисувати ще на цьому образку? Якщо хочете знати, візьміть олівця і почніть з пункту ч. 1 тягнути безперервну лінію через пункт 2, 3 і т. д., аж поки досягнете пункт ч. 17. Коли поруч одного пункту є два числа, вживіть цей пункт для обох чисел. Помалюйте образок кольоровими олівцями, або крейдками.

„МУЗИЧНЕ КОЛО"

(Кімнатна гра)

Діти стають колом, лицем досередини, залишаючи між собою малий відступ. Вони передають з рук до рук м'яча. Під час забави одне з дітей грає на фортепіяні В момент, коли музика несподівано переривається, особа, що має м'яч у руках, мусить залишити забаву. Також той, хто випустить м'яча з рук, мусить відійти. Хто лишається на кінці з м'ячем, той переміг





Наша маленька (може найменша?) читачка Аня, Марія Мостович з Люївілу, прислала нам своє фото й написала власноручно листа. Ось він:

Дорога „Веселко!" Я дуже люблю Тебе. Ти мій дорогий журналик. Прошу Тебе пиши багато про Україну і козаків. Мені дуже цікаво знати, який буде кінець „Кобзаревої гостини" і „Козацької дитини". Я маю шість рочків. Я народилася в Парижі. Маю сестричку Сяню, яка народилася тут, в Америці. Я мою Україну дуже люблю. Як бачиш, я вже вмію читати й писати по-українськи. Навчила мене моя мама.

Па! Аня

Відповідь Редакції:

Славно, Аню, що Ти така маленька, а вже так гарно пишеш по-українськи. Добре, що Ти любиш Україну. Остання частина „Кобзаревої гостини" буде надрукована в січневому числі „Веселки", то й знатимеш, який кінець. А на закінчення „Козацької дитини" мусиш ще трохи підождати. Вітай від нас свою сестричку Сяню! Напиши нам, що приніс Тобі й Сяні св. Миколай!

Здоровимо Тебе щиро
Редакція „Веселки"

„ВЕСЕЛКА", ілюстрований журнал для української дітвори. Виходить 15-го кожного місяця при „Свободі". Адреса Редакції й Адміністрації: "SVOBODA", P. O. Box 346, Jersey City 3, N. J. Редаґує Колеґія з членів Об'єднання Працівників Дитячої Літератури. Редакція застерігає собі право виправляти матеріяли. Передруки нових творів і репродукції ілюстрацій, вміщених у „Веселці", тільки за попередньою згодою Редакційної Колеґії. Заголовок і розділові заставки роботи М. Бутовича.



Сценарій і текст: Р. ЗАВАДОВИЧ. — Ілюстрації: М. ЛЕВИЦЬКИЙ.

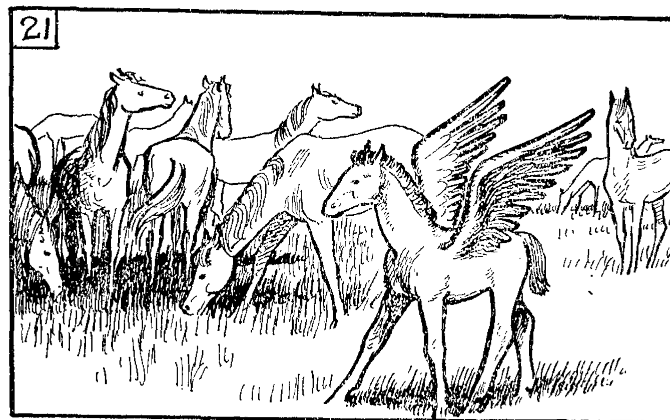
II ЧАСТИНА: КРИЛАТЕ ЛОША (продовження)



На материнім полі пшениця сходить, а Богута йде в мандри пригоди шукати. По дорозі річка — він крок зробив, річку переступив.



По дорозі горб, скелями наїжений — Богута стрибнув, горба перескочив . . .



У степу табун коней пасеться, а між кіньми — лоша крилате з срібною шерстю.



Вийшов хазяїн та й дивом дивується: „Ов-ов! Як народилось лоша з крильми, то й богатир недалеко! . ."

(Продовження буде)